

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету)

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, вибіркова)

Освітньо-професійна програма Початкова освіта,
(назва програми)

Спеціальність 013 Початкова освіта
(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Піц І.І. доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) http://elemed.chnu.edu.ua/?page_id=11

Контактний тел. 0990271478

E-mail: i.pits@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3239>

Консультації Очні консультації: вівторок 14.00-15.00
Онлайн-консультації: середа 14.00-15.00

1. Анотація дисципліни.

Навчальна дисципліна «Соціальна психологія» спрямована на вивчення взаємозв'язку соціального і психологічного, їх взаємодію та взаємозалежність, соціально-психологічні явища, які виникають в процесі соціальної взаємодії і характеризують індивіда і групу, масову свідомість та масову поведінку людей.

Оволодіння знаннями соціальної психології надасть можливість майбутнім вчителям початкових класів осмислити сучасну різноманітність системи міжособистісних стосунків, знаходити адекватні способи вирішення питань, які виникають в комунікативній, організаторській сфері міжособистісних і міжгрупових взаємодій.

2.

2.1. Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти наукового світогляду і вміння аналізувати соціально-психологічні явища, характерні для соціальної реальності в сучасному суспільстві; сформувати систему знань про соціальну психологію як суспільне явище і як науку, що вивчає закономірності соціальних взаємозв'язків; сприяти формуванню у студентів уміння знаходити способи вирішення ситуацій, що виникають в комунікативній сфері міжособистісної і міжгрупової взаємодії.

2.2. Завдання навчальної дисципліни «Соціальна психологія»:

- ознайомлення здобувачів освіти з сутністю, місцем і роллю соціальної психології в системі наукового знання, її категоріальним апаратом, основними принципами, концепціями та школами соціальної психології;
- формування у майбутніх фахівців умінь застосовувати методи соціальної психології з метою дослідження соціально-психологічних явищ;
- розвиток здатності у студентів усвідомлювати соціально-психологічні проблеми особистості, зокрема учнів початкової школи їх соціалізації, активізувати особистісний та творчий потенціал;
- вироблення у майбутніх фахівців умінь використовувати прийоми і способи вербальної і невербальної комунікації для успішної взаємодії з учнями;
- формування у студентів розуміння природи і специфіки проблем міжособистісної взаємодії в учнівській колективі;
- розвиток умінь здійснювати аналіз внутрішньогрупових та міжгрупових відносин, соціально-психологічних явищ у малих та великих групах.

3. Пререквізити. «Психофізіологія дітей дошкільного та молодшого шкільного віку», «Психологія загальна та вікова», «Педагогічна психологія».

4.

4.1. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Індекс у матриці ОПП	Програмні компетентності
ЗК-3	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
ЗК-4	Здатність працювати в команді
ЗК-5	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми
ЗК-7	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо
ЗК-8	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
СК-1	Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами (усною та писемною формами), демонструвати навички нормативного літературного мовлення в різних сферах особистої й професійно-педагогічної комунікації
СК-4	Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність

СК-6	Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій
СК-8	Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти

4.2. Результати навчання

Індекс у матриці ОПШ	Результати навчання
ПР-01	Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
ПР-02	Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПР-08	Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.
ПР-11	Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.
ПР-16	Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

4.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні оволодіти наступними **компетентностями**.

Знати:

- основні поняття і категорії соціальної психології;
- провідні соціально-психологічні підходи до аналізу особистості, Я–концепції та міжособистісних відносин;
- фундаментальні соціально-психологічні підходи до аналізу груп та міжгрупової взаємодії.
- отримати інформацію та опанувати практичні навички щодо особливостей використання соціально-психологічних методів дослідження.

Вміти:

- вміти в умовах виробничої діяльності відслідковувати загальні та локальні зміни в масовій свідомості;
- вміти проводити спостереження за психологічним станом окремих груп та верств населення;
- вміти здійснювати соціально-психологічне забезпечення вирішення групових конфліктів.
- вміти аналізувати явища повсякденного життя з позицій соціальної психології;
- вміти використовувати отримані знання в інших навчальних дисциплінах, що передбачені планом підготовки.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3,5	105	15	-	30	-	60	-	залік
Заочна	3	6	3,5	105	10	-	-	-	95	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	п	ін	с.р		го	л	с	п	ін	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми занять	Змістовий модуль 1. Соціальна психологія як наука												
<i>Тема 1.</i> Предмет, завдання та розвиток соціальної психології як науки.	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6	
<i>Тема 2.</i> Методологічні основи та методи соціальної психології.	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6	
Разом за ЗМ1	14	2	4	-	-	8	14	2	-	-	-	12	
Теми занять	Змістовий модуль 2. Соціальна психологія особистості												
<i>Тема 3.</i> Соціально-психологічний аспект дослідження особистості	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6	
<i>Тема 4.</i> Я-концепція. поведінка та особистісний контроль	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6	
<i>Тема 5.</i> Теорія соціалізації особистості	7	1	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7	
<i>Тема 6.</i> Проблема стадійності процесу соціалізації	7	1	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7	
<i>Тема 7.</i> Дослідження окремих моделей соціалізації	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6	
<i>Тема 8.</i> Особистість у структурі соціальних взаємодій і відносин	7	1	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7	
Разом за ЗМ2	42	6	12	-	-	24	42	3	-	-	-	39	

Теми занять	Змістовий модуль 3. Соціально-психологічні закономірності спілкування. Соціальна психологія груп.											
Тема 9. Спілкування як соціально-психологічна проблема	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 10. Спілкування як комунікативний процеси	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 11. Спілкування як інтерактивний процес	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 12. Спілкування як процес соціальної (міжособистісної) перцепції	7	1	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 13. Особистість у групі	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 14. Проблема групи в соціальній психології. Соціальна психологія малих груп	7	1	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 15. Соціально-психологічні особливості великих соціальних груп	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Разом за ЗМ 3	49	7	14	-	-	28	49	5	-	-	-	44
Усього годин	105	15	30	-	-	60	105	10	-	-	-	95

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Проаналізувати періодичні видання з соціальної психології та виділити актуальні проблеми сучасної соціальної психології.
2.	Розробити буклет: соціальної психології – персоналії (історія та сучасність)
3.	Задати графічну схему опрацьованого студентом матеріалу по темі «Основні теорії особистості, їх порівняльна характеристика» за допомогою карти знань
4.	Підготувати презентації за однією із тем: 1. Гендерні стереотипи в педагогічних колективах. 2. Міфи і реальність у подоланні гендерних стереотипів. 3. Соціостатеві установки в українській етнокультурі. 4. Біологізаторський підхід до гендеру. 5. Люди, які заперечують свою стать. 6. Гендерні стереотипи в засобах масової комунікації. 7. Стилі виховання хлопчиків та дівчат. 1. 8. Гендерні відмінності в психотерапії.
5.	Проаналізувати способи покращення самопочуття особистості в групі. Розробити рекомендації вчителям щодо роботи з ізольованими учнями.
6.	Задати графічну схему опрацьованого студентом матеріалу по темі «Проблема спілкування в соціальній психології» за допомогою карти знань
7.	Відібрати вправи на розвиток перцептивної сторони спілкування
8.	На прикладах з власного досвіду проаналізувати особливості використання механізмів впливу на інших людей та захисту від негативних впливів.
9.	Розробити рекомендації педагогам щодо поведінки в педагогічних конфліктах.
10.	Написати творчу роботу "Мій стиль життя. Від чого він залежить?"

11.	Підготувати презентацію за однією із тем. 1. Вплив традицій, звичаїв на поведінку особистості. 2. Характеристика чинників, що зумовлюють поведінку особистості в соціумі. 3. Установка як регулятор поведінки і діяльності людини.
12.	Підібрати банк методик для діагностики міжособистісних відносин в трудовому колективі.
13.	Підготувати презентацію за однією з тем: 1. Особливості управління колективом та організацією. 2. Сучасні підходи до оптимального стилю управління. 3. Харизматичний лідер в сучасній системі управління. 4. Керівництво як управлінський феномен. 5. Лідерство у контексті спільної групової діяльності. 6. Моделі сучасного управління
14.	Виділити та описати персонажі сучасного мистецтва і телевізійних передач, які найбільше впливають на характер масового спілкування, оформити як самостійну творчу роботу

6. Система контролю та оцінювання

6.1. Види та форми контролю

Форми контролю студента на семінарських заняттях:

- опитування (бліцопитування) та перевірка (вибіркова або фронтальна) теоретичних знань та практичних навичок;
- тестовий контроль;
- письмові роботи;
- написання індивідуальних проєктів, виконання творчих завдань, їх захист;
- диспути (проводяться в кінці вивчення окремих модулів курсу)

При розробці семінарських занять особливу увагу приділено формуванню пізнавальної активності студентів, прищепленню зацікавленості соціально-психологічною проблематикою, формуванню вмінь та навичок порівнювати та роз'яснювати взаємозв'язки між психолого-педагогічними явищами та фактами.

Творчі завдання, що супроводжують усі семінарські заняття, спрямовані на активне залучення студентів до індивідуальної та групової пошукової роботи.

Поточний та проміжний контроль: виконання контрольних завдань з окремих тем, виконання тестових завдань, перевірка виконання самостійної роботи, оцінка практичних вмінь і навичок (здійснюється за допомогою контрольних питань як в усній, так і в письмовій формі).

Формами підсумкового контролю є залік.

6.2. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проєкти (наскрізні проєкти; індивідуальні та командні проєкти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати, доповіді;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6.3. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти із дисципліни «Соціальна психологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип

поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу, бали за виконання ІНДЗ.

При оцінюванні знань, умінь і навичок студентів із соціальної психології враховується:

- 1) наявність і характер засвоєння психологічних знань (рівень усвідомлення, міцність запам'ятовування, обсяг, повнота і точність знань);
- 2) якість актуалізації знань з соціальної психології (логіка мислення, аргументація, послідовність і самостійність викладу, культура професійного мовлення);
- 3) рівень оволодіння відомими прийомами аналізу психологічних фактів, сформованості умінь і навичок використання засвоєних знань на практиці;
- 4) прояв творчості і самостійності в навчально-пізнавальній діяльності;
- 5) якість виконання самостійної навчальної роботи (зовнішнє оформлення, своєчасність виконання, ретельність тощо).

Особливими вимогами до знань студентів із соціальної психології є:

- знання психологічних основ навчання і виховання у сучасній школі як однієї з найважливіших передумов розвитку особистості учня;
- усвідомлення психологічних закономірностей формування особистості учня в залежності від його особистісних якостей та психологічних характеристик соціального середовища;
- уміння показати можливості застосування здобутків психологічної науки для підвищення ефективності педагогічної діяльності, виховання і навчання дітей у школі;
- розуміння ролі психологічної підготовки майбутнього вчителя.

6.4. Критерії оцінювання роботи студента на семінарах.

На семінарському занятті оцінюються:

- усні відповіді студентів;
- участь в обговоренні дискусійних питань;
- участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- підібрана інформація щодо соціально-психологічних проблем, новин вітчизняного/зарубіжного літератури;
- вирішення практичних ситуацій
- реферативні виступи, презентації тощо.
- письмові завдання

Критеріями оцінки роботи студента на семінарах при усних відповідях є:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

При виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність;
- логічна послідовність;
- вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

6.5. Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Кількість балів за роботу під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких критеріїв:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- 2 бали – максимальна кількість балів, яку студент може отримати за виконання одного завдання для самостійної роботи.

Окремі види самостійної роботи, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

6.6. Модульний контроль та критерії його оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль є підсумком певного етапу вивчення дисципліни та здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Його мета – виявлення проміжних результатів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни.

Модульний контроль з соціальної психології проводиться згідно з тематичним планом у вигляді тестових завдань. Блок тестових запитань до кожного модуля містить 25 запитань. За кожен правильну відповідь виставляється 1 бал. Загальна кількість балів множиться на коефіцієнт 0,2. Максимальна оцінка за виконання однієї модульної роботи – 5 балів.

6.7. Критерії підсумкового контролю

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється з даної навчальної дисципліни у формі заліку.

На підсумковий семестровий контроль виносяться тестові завдання 2-х рівнів, що включають завдання із запропонованими варіантами відповідей, ситуаційні завдання. Такі завдання передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу з курсу «Соціальна психологія» в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей в результаті опанування навчальною дисципліною.

Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 40 балів і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

Тестові завдання складаються з двох рівнів завдань: перший рівень – завдання 1 – 30; другий рівень – завдання 31 – 32. Завдання 1 – 30 містять по чотири варіанти відповідей, серед яких лише одна правильна. Кожна правильна відповідь оцінюється 1 балом. Максимальна кількість балів на даному рівні – 30.

Завдання 31 – 32 на встановлення відповідності. Необхідно поєднати по чотири пари в кожному завданні. Завдання оцінюються 5 балами. Максимальна кількість балів на даному рівні – 10.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може одержати за виконану роботу з даної навчальної дисципліни – 40 балів. Якщо отриманий результат є числом у вигляді десяткового дробу, то він коректується методом математичного округлення до найближчого цілого.

Розрахунок підсумкової оцінки за дисципліну здійснюється таким чином: ПО (100 б.) = ЗМ1 (11 б.) + ЗМ2 (23 б.) + ЗМ3 (26 б.) + КППМ (40 б.).

Розподіл балів за змістовими модулями

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота, ІНДЗ, модуль-контроль)							Кількість балів (екзамен)	Заг. к-ть балів
Змістовий модуль 1							40	100
Т1		Т2		МК				
3		3		5				
Змістовий модуль 2							40	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	МК		
3	3	3	3	3	3	5		

Змістовий модуль3									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МК		
3	3	3	3	3	3	3	5		

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання максимальною за виконану роботу з даної навчальної дисципліни є кількість балів – 40. Набрана кількість балів помножить на коефіцієнт 2,5, тим самим здобута рейтингова оцінка переводиться у 100-бальну систему. Якщо отриманий результат є числом у вигляді десяткового дробу, то він коректується методом математичного округлення до найближчого цілого.

Загальна кількість балів відповідає оцінці представлений у таблиці.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	зараховано
Добре	B (80-89)	зараховано
	C (70-79)	зараховано
Задовільно	D (60-69)	зараховано
	E (50-59)	зараховано
Незадовільно	FX (35-49)	(не зараховано) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(не зараховано) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Андреева Г.М. Соціальна психологія. Навч. Посібник. М.: АспектПресс, 2008. 507 с.
2. Гапон Н. П. Соціальна психологія: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 366с.
3. Коваленко А. Б., Корнев М. Н. Соціальна психологія. Київ, 2019. 280 с.
4. Козляковський П.А. Соціальна психологія: курс лекцій, практикум, хрестоматія. Миколаїв : Вид. держ. унт, 2020. 424с.
5. Кричевский Р.Л. Психологія малої групи: теоретичний и прикладний аспекти. К.: Аспект-Пресс, 2012. 485 с.
6. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 624с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2010. 649 с.
8. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник Київ : Либідь, 2015 Кн. 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування. 2018. 573 с
9. Русинка І.І. Психологія: Навчальний посібник. К.: Знання, 2016. 512 с.
10. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н.Ю.Воляннюк, Г.В.Ложкін, О.В.Винославська, І.О.Блохіна, М.О.Кононець, О.В.Москаленко, О.І.Боковець, Б.В.Андрійцев ; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 254с
11. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування: Навчальний посібник. К.: Центр навч. літератури, 2005. 335 с.

7.2. Додаткова

1. Соціальна психологія в Україні: довідник / за ред. М. М. Слюсаревського ; упоряд. І. І. Ревера, С. Є. Фіськович ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Вид. друге, перероб. і допов. К. : Талком, 2019. 324 с.

2. Фальковська Л.М., Шмиглюк О.Г. Методичні рекомендації з курсу «Соціальна психологія»/ [уклад.Фальковська Л.М., Шмиглюк О.Г.]. Житомир, 2015. 95 с
3. Мейжис І. Соціальний капітал як предмет вивчення у соціальній психології. Соціальна психологія: Український науковий журнал, № 2 (16), 2006. с. 31-48.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. Перспективні напрями розвитку соціальної психології в контексті реальних потреб суспільства. *Соціальна психологія: Український науковий журнал*. № 1. 2003. С. 5-27.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Перспективні напрямки розвитку соціальної психології в контексті реальних потреб суспільства. *Соціальна психологія: Український науковий журнал*. № 2 (16), 2006. С.31-48.
6. Орбан-Лембрик Л.Е. Прикладна соціальна психологія: досвід та перспективи розвитку. *Соціальна психологія: Український науковий журнал*. № 2 (16). 2006. С. 31-48.
7. Психологія особистості: словник-довідник / За ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. К.: Рута, 2001. 320с.
8. Балей С. Вибрані праці з соціальної і педагогічної психології. Тернопіль, 2005. С.3-4. 46с. URL: https://uahistory.com/topics/famous_people/9057
9. Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування; [перекл. Н. Лазаревич]. – Київ: Фабула, 2019. – 304 с.
10. Гапон Н. П. Життєсвіт людини та групова ідентичність у міждисциплінарній оптиці / Н. Гапон // Габітус. – 2021. – Випуск 24. – Том 2. – С. 130–134. URL: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.24.2.23>
11. Козляковський П.А. Соціальна психологія: Курс лекцій. Практикум. Хрестоматія. Миколаїв: Вид. держ. ун-т, 2015. 424 с. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/avtorlek/13/7.pdf>
12. Лебон Г. Психологія мас: переклад Я. Мишанич. К. : Андронум, 2021. 138 с.
13. Лебон Г. Психологія людських спільнот: переклад Я. Мишанич. К. : Андронум, 2021. 224 с.
14. Манегетті А. Психологія лідера. Київ : НФ «Антонио Манегетті», 2019. С. 38-45. 342 с.
15. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія. Книга 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. К.: Книги XXI, 2010. С. 3-10. 464 с.
16. Сібоні О. Досить уже помилок. Як наші упередження впливають на наші рішення; [переклад М. Марченко]. Київ : Лабораторія, 2021. 240 с.
17. Соціальна психологія: методичні вказівки до проведення практичних занять та організації самостійної роботи здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 053 «Психологія»/ Уклад. проф. Н. П. Гапон. ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 61 с.
18. Чалдіні Р. Психологія впливу. Переконайте та досягайте успіху!; [перекл. М.Скоробогатов]. Київ : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 352 с.